

Секція 4 ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

УДК 34:159.9(075.8)

Олександр Маркович БАНДУРКА,

доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України

РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Розглянуто сучасний стан юридичної психології. Проаналізовано основні проблеми юридичної психології, які вимагають подальшої розробки, та проблеми, на які необхідно звернути увагу.

Ключові слова: юридична психологія, кримінальна психологія, правова психологія.

Об'єднання психології та юриспруденції відбивається в такій науковій дисципліні, як юридична психологія. Синтез цих наук взаємно збагачує їх, допомагає вирішити одну з найбільш актуальних проблем – підвищити ефективність діяльності правоохоронної системи.

Учені й практики цієї галузі розробляють актуальні для суспільства проблеми. Відбувається переосмислення накопичених теоретичних знань, з'являються нові підходи, які ґрунтуються на проведених наукових дослідженнях. Нові напрями досліджень юридичної психології обґрунтовані як науковими дослідженнями, так і потребами практичних органів.

За своїми цілями і завданнями юридична психологія є прикладною, практично орієнтованою галуззю наукового знання. Її виникнення і розвиток йшло і йде на основі запитів практики і в прагненні забезпечити досягнення вищих результатів в різних видах юридичної діяльності.

Є очевидним, що юридична психологія озброює юриста системним аналізом поведінки злочинця, структурним підходом до організації слідчої та судової діяльності; розробляє наукові рекомендації щодо ефективної організації пенітенціарної діяльності, по оптимізації діяльності органів правозастосування та правоохорони.

Нині вітчизняна юридична психологія завдяки зусиллям багатьох дослідників набула статусу розгорнутої наукової і навчальної дисципліни. Проте багато її напрямів і навіть розділів розроблено ще недостатньо.

До актуальних проблем юридичної психології можна віднести розробку психологічних аспектів цивільного судочинства, психологію приватного, і підприємницького права та багатьох інших галузей права, кожна з яких має відповідні психологічні аспекти. Глибокого вивчення вимагають соціально-психологічні проблеми правотворчості, правова соціалізація особистості, організація судочинства та ресоціалізація засуджених. У зв'язку із соціальною реформацією суспільства виникає гостра необхідність дослідження формування нових соціопсихотипів, механізмів формування демократичної правосвідомості та стереотипів правовиконуючої поведінки, психологічного дослідження криміногенних чинників у нових соціально-економічних умовах.

Разом з цим глибшого системного дослідження вимагають і раніше намічені проблеми юридичної психології.

У рамках правової психології це: право як чинник соціальної регуляції поведінки; психологічні аспекти ефективної правотворчості; правова соціалізація особистості; психологія праворозуміння і правосвідомість; психологія правовиконуючої поведінки та ін.

Для кримінальної психології: роль психологічних чинників у детермінації злочинної поведінки; біологічні і соціальні чинники, що впливають на криміналізацію особистості; психологія особистості злочинця; психологічні типи злочинців; психологічна структура здійснення злочинного діяння (приводи, цілі, мотиви, способи та ін.); психологія дезадаптивної, рецидивної та підліткової злочинності; психологія групової та організованої злочинності; психологія провини та юридичної відповідальності.

Для психології карного судочинства: психологія особистості слідчого та інших учасників карного процесу; психологія пізнавальної діяльності слідчого; психологія слідчої діяльності в інформаційно-дефіцитних початкових ситуаціях; психологія комунікативної діяльності слідчого; психологія слідчих дій; судово-психологічна експертиза в карному процесі; психологічні особливості судової діяльності, психологія підготовки та планування судового розгляду; психологічні особливості судового слідства та судово-слідчих дій.

Для виправної (пенітенціарної) психології: психологічні проблеми покарання та виправлення злочинців; психологія засудженого на позбавлення волі; психологія життєдіяльності в умовах виправних установ; психологічна корекція засуджених із психічними аномаліями; соціальна реадаптація звільненого.

Розвиток юридичної психології переконливо свідчить, що ця область теоретичного знання і психопрактики є дуже багатоплановою і в перспективі буде ще більш затребувана в правовій сфері для формування психологічних закономірностей діяльності та особистості людини в області правового регулювання, розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності правозастосовної діяльності.

Одержано 25.02.2016

Рассмотрено современное состояние юридической психологии. Проанализированы основные проблемы юридической психологии, требующие дальнейшей разработки, и проблемы, на которые необходимо обратить внимание.

Ключевые слова: юридическая психология, криминальная психология, правовая психология.

The current status of juridical psychology has been considered. The basic problems of juridical psychology, which require further development, and the problems that need attention have been analyzed.

Keywords: juridical psychology, criminal psychology, legal psychology.

УДК 159.9:34.01

Ігор Олександрович ВІДЕНЄЄВ,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної психології факультету управління та бізнесу

Харківської державної академії культури

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ЖІНОК, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Робота присвячена дослідженню психологічних механізмів, що детермінують злочинну поведінку жінок, специфічні компоненти їх кримінальної мотивації, розподілу засуджених до позбавлення волі жінок за критерієм кримінальної мотиваційної спрямованості.

Ключові слова: кримінальна мотивація, злочинна поведінка, жіноча злочинність.